

1

Dabar

Nepastebėta prasmunku prie registracijos stalo. Baldas išpūdingas, išdrožtas iš didžiulio medžio kamieno, kaimiškas, bet ne skurdus, geriausias mamos estetikos sampratos įkūnijimas. Už jo niekas nesėdi. Praeinu pro jį ir šmurkšteliu į kabinetą. Uždarau duris ir užsirakinu.

Kambario interjeras labiau primena žvejo namelį nei darbinę erdvę. Pušinių lentų sienos, du senoviniai rašomieji stalai, nedidelis langas su plono languoto audinio užuolaida. Abejoju, ar čia kas nors smarkiai pasikeitė nuo tada, kai namas buvo pastatytas tūkstantis aštuonišimtaisiais. Nėra nieko, kas liudytų, kiek laiko mama čia praleisdavo, nebent tik mano vaikystės nuotrauka ant medinės sienos ir lengvas mamos kvėpalų „Clinique“ aromatas.

Klesteliu ant nutrintos odinės kėdės ir įjungiu plastikinį ventiliatorių ant stalo. Esu sušilusi ir šlapia, o čia karšta ir trošku, nes tai vienintelė visame pastate patalpa be kondicionieriaus.

Sulenkusi kilsteliu rankas ir kaip lauko baidyklė pamosuoju pirmyn atgal. Labiausiai nenoriu, kad kas pamatytų sudrėkusias pažastis.

Laukdama, kol bent kiek atvėsiu ir galėsiu persiauti aukštakulniais, žiūriu į pluoštelį mūsų brošiūrų. „Brukbankso poilsivietė laukia jūsų maloniam poilsiui Muskokoje“, – skelbia tekstas žvitriais rašmenimis virš nuotraukos, o joje – paplūdimys saulei leidžiantis ir toli fone, lyg kaimiška pilaitė, didelis pagrindinis pastatas. Net juokas suima – aš vis stengiausi ištrūkti iš Brukbankso poilsivietės, bet nepavyko.

Gal Džeimis bus pamiršęs, kad šįvakar sutikau ateiti, ir aš galėsiu grįžti į namą, išokti į plačias kelnes ir atsigaivinti visu kibiru šalto baltojo vyno?

Sukrebžda durų rankena.

Nepavyks.

– Ferne! – šūkteli Džeimis. – Kodėl užsirakinai? Gal nuoga?

– Duok man penkias minutes, – atsakau plonu balsu.

– Tikiuosi, nenusimuilinsi? Juk prisiekei, kad ateisi, – sako jis, bet man priminti nereikia. Visą dieną šito bijojau. Visą gyvenimą.

– Žinau, žinau. Baigiu tvarkyti kelis dokumentus. – Iš apmaudo užmerkiu akis. – Nedaug liko.

– Kokius dokumentus? Patalynės užsakymo? Tam yra speciali tvarka.

Mama visur buvo įvedusi specialią tvarką, ir Džeimis nenori, kad aš ją griaučiau.

Jis nervinasi. Vasara įsibėgėjo, o pusė kambarių dar neužimti. Grįžau čionai prieš šešias savaites, ir Džeimis galvoja, kad

tik laiko klausimas, kada aš viską išjudinsiu. Manau, jis klysta. Aš dar nežinau, ar čia pasiliksiu.

– Negali laikyti manęs už durų, kai šitas kabinetas irgi mano. Aš turiu raktą.

Tyliai nusikeikiu. Aišku, jis turi raktą.

Bus nesmagu, jei jam teks mane iš čia išvesti. Neabejoju, kad jis tą ir padarys. Nekėliau scenų poilsiavietėje nuo tada, kai mokiausi vidurinėje mokykloje, paskutinėje klasėje, nenoriu kelti ir dabar. Būdama čia kartais jaučiuosi taip, lyg regresuočiau, betgi aš jau nebe ta nutrūktgalvė septyniolikmetė.

Sunkiai atsidūstu, pakylu nuo kėdės ir delnais suglostau suknelės priekį. Suknia man per ankšta, bet eiti į restorano salę su sudrįskusiais džinsais, iš kurių pastaruojau metu neišlendu, būtų nepadoru. Vilkdamasi suknelę tarsi girdėjau mamą sakant: *Žinau, tu mieliau vilkėtum pižamą, bet mes turime rodyti pavyzdį, meilute.*

Praveriu duris.

Šviesios Džeimio garbanos trumpai pakirptos ir gausiai supteptos žele, bet jo veidas tebėra vaikiškas, tik kūno dezodorantas privalomas.

– Užsakinėji patalynę? – klausia jis.

– Tikrai ne, – atšaunu. – Juk tam turite savą tvarką.

Džėmis sumirksi. Galvoja, kad jį erzina. Jau trejus metus jis dirba poilsiavietėje vadybininku, bet aš niekaip negaliu prie to priprasti. Su išlygintomis kelnėmis ir kaklaraiščiu jis atrodo kaip dabita. O mano atmintyje – vis dar vandens žiurkė su maudymosi šortais ir skarele ant kaklo.

Jis nežino, kaip dabar su manim elgtis, ar man, savo naujajai viršininkei, pataikauti, ar pagelbėti, kad tik nieko nesu-

žlugdyčiau. Turėtų būti koks nors visuotinis įstatymas, draudžiantis buvusiems meilužiams dirbti kartu.

– Anksčiau su tavimi būdavo linksma, – sakau jam.

Jis nusišypso, ir štai prieš mane vėl stovi Džeimis su giliomis juoko raukšlėmis aplink žydras akis, kadaisė galėdavęs sudainuoti visas Alanis Moriset albumo „Jagged Little Pill“ dainas, negyvai nusigėręs ir vilkintis purpuro spalvos tuniką, nugvelbtą iš ponios Rouz namelio.

Man Džeimis labiausiai patiko dėl to, kad troško žmonių dėmesio ir mėgo vaidinti jūrų pėstininką; tada niekas nežiūrėdavo į mane, kai būdavome kartu. Jis buvo geras draugas, be to, nukreipdavo nuo manęs dėmesį.

– Su tavim irgi, – sako jis ir prisimerkęs klausia: – Ar čia tavo mamos suknelė?

Linkteliu.

– Man ji netinka.

Šįvakar ištraukiau ją iš mamos spintos. Ryškiai geltona. Viena iš ne mažiau kaip dvidešimties ryškiaspalvių suknelių be rankovių. Mamos vakarinė uniforma.

Stoja nejauki tylą, ir per kelias akimirkas mano drąsa išgaruoja.

– Klausyk, aš prastai...

– Ne ne, – nutraukia mane Džeimis. – Nedrįšk taip su manimi elgtis, Ferne. Visą savaitę slapsteisi nuo Hanoverių, o jie rytoj išvažiuoja.

Pasak Džeimio, Hanoveriai ilsisi Brukbankse jau septintą vasarą iš eilės, lyg norėtų kažką įrodyti ar galėtų privilioti šimtus naujų svečių. Matydama jį susiraukusį, spoksantį į kompiu-

terio ekraną numaniau, kad poilsivietei žūtbut reikia rimtesnės, nei sugalvoja Džeimis, žodinės reklamos. Šiandien mūsų apskaitininkas atsakiklyje paliko dar vieną žinutę – prašo jam paskambinti.

– Jie jau baigė valgyti desertą, – sako Džeimis. – Pasakiau, kad tuoj ateisi. Jie nori pareikšti tau užuojautą.

Kelis kartus drėksteliu nagais dešinį žastą ir tik paskui susigriebiu, ką daranti. Juk tai nėra sunku. Aname, tikrame, gyvenime aš vadovauju trims netinklinėms kavinėms vakarinėje Toronto dalyje. Kavinės vadinasi „Filtr“, šį rudenį ruošiamės atidaryti ketvirtą, pačią didžiausią. Joje bus tikra kepimo krosnis. Kalbėti su klientais – man įgimtas dalykas.

– Gerai, – sakau. – Atleisk. Galime eiti.

Džeimis garsiai iškvepia orą.

– Nuostabu, – nudžiunga jis ir lyg atsiprašydamas priduria: – Būtų dar nuostabiau, jei praeidama stabtelėtum prie kelių staliukų ir pasisveikintum su svečiais. Na, tęstum tradiciją.

Žinau. Mama kiekvieną vakarą užsukdavo į restoraną ir įsidėmėdavo: tam svečiui patinka vaivorykštinis upėtakis, o anas pirmą naktį prastai miegojo. Sunku suvokti, kiek daug dalykų ji žinojo apie savo klientus, o jie už tai ją labai mylėjo. Ji sakydavo: šeimos verslas nebus sėkmingas, jei, be Brukbankso poilsivietės pavadinimo, nebus matomas ir jos savininkės veidas. Margaritos Brukbanks veidas.

Džeimis spyrė mane eiti į restoraną pasisveikinti su svečiais, bet aš vis atsisakydavau. Nes kai tik tenai įžengsiu, viskas taps oficialu.

Mamos nebėra.

Aš esu čia.

Grįžau namo į poilsiavietę – ten, kur niekada nenorėjau gyventi.

Džeimis ir aš einame prie registracijų stalo. Čia vėl nieko nėra. Džeimis stabteli. Sustoju ir aš.

– Ir vėl, – burbteli jis nepatenkintas.

Šįvakar budinti registratorė pradėjo čia dirbti vos prieš kelias savaites, bet vis kažkur dingsta. Mama jau seniai būtų ją atleidusi.

– Gal pabūkime čia, kol ji sugrįš? – pasiūlau. – Jei kartais kas atvažiuotų.

Džeimis užverčia akis ir susimąsto. Paskui prisimerkia ir žiūrėdamas į mane taria:

– Geras pasiūlymas, bet dabar mums svarbesni Hanoveriai.

Žingsniuojame prie didelių stiklinių durų, už kurių – restoranas. Durys atidarytos, net vestibulyje girdėti, kaip tarška įrankiai ir indai, malonus bendraujančių svečių šurmulyš, gali užuosti gardų ką tik iškeptos raugo duonos kvapą. Restorane – aukštos sijų prilaikomos lubos ir išpūdingi sienoje puslankiu išsirikiavę langai, pro kuriuos matyti ežeras. Taip sugalvojo mama, kai renovavo pastatą, perėmusi poilsiavietę iš senelių. Restoranas buvo jos scena. Neįsivaizduoju šios salės be mamos, vaikstančios tarp staliukų.

Tyliai kvėpteliu ir užsikišu už ausų šviesius trumpai kirptus plaukus. Ausyse suskamba mamos balsas: *Nesislėpk po plaukais, meilute.*

Mums žengiant prie durų, pro jas išeina už rankų susikibusi porelė. Abiem per šešiasdešimt, abu vilki rusvai gelsvo lino drabužiais.

– Ponai Hanoveriai, – skėstelėjęs rankomis prabyla Džėmis. – O mes einame pas jus. Leiskite supažindinti jus su Ferna Brukbanks.

Hanoveriai maloniai nusišypso, tarsi plekšnotų man per petį ir sakytų: *na, na*.

– Labai apgailestaujame dėl jūsų mamos mirties, – sako ponia Hanover.

Mirties.

Keistas žodis apibūdinti tam, kas atsitiko.

Tamsus vakaras. Ant priekinio automobilio lango užvirtęs elnias. Į granitą atsitrenkęs sulankstytas plienas. Ant kelio pabirę ledo kubeliai.

Vis bandau negalvoti apie paskutines mamos gyvenimo akimirkas. Vis bandau nieko apie ją negalvoti. Kasdienė sielvarto, skausmo ir pykčio našta neleidžia rytais išsiropšti iš lovos. Man ir dabar truputį dreba kojos, bet stengiuosi neišsiduoti. Po avarijos praėjo daugiau nei mėnuo, žmonės nori pareikšti man užuojautą, bet juk yra sielvarto ribos.

– Sunku įsivaizduoti poilsiavietę be Megės, – sako ponas Hanoveris. – Vis, būdavo, pasitinka su šypsena veide. Būdavo smagu su ja paplepėti. Aną vasarą net įkalbėjome drauge išgerti, pameni? – Žmona energingai linkteli, lyg man tai būtų buvę neįtikėtina. – Pasakiau Megei, kad matant, kaip ji bėgioja, man sukasi galva. Ji taip juokėsi!

Mamos mirtis ir poilsiavietės ateitis – dvi temos, kurių aptarinėti aš dar nesu pasirėngusi, ir tai dar viena priežastis,

kodėl iki šiol vengiau rodytis restorane. Nuolatiniai svečiai būtinai prašneks abiem temomis.

Padėkoju Hanoveriams ir nukreipiu kalbą apie jų atostogas: tenisą, puikų orą, naująją bebrų užtvanką. Apie tai šnekėti lengva. Man trisdešimt dveji, esu jau suaugusi, tad pakenčiu bet kokius svečius ir nesijaudinu dėl jų nuomonės. Aš pykstu ant mamos. Tikėjaisi, jog ji neprieštaraus, kad aš gyvenčiau Toronte. Ką ji sau galvojo, nusprendusi man palikti poilsiavietę? Kodėl ji numirė?

– Užjaučiame dėl netekties, – pakartoja ponija Hanover. – Jūs labai panaši į ją.

– Tikrai, – sutinku.

Abi smulkios. Šviesiaplaukės. Abi pilkų akių.

– Manau, skubate į savo kambarį. Juk paskutinis vakaras. Iš balkono bus gerai matyti fejerverkai, – gelbėdamas mane sako Džeimis.

Aš jam dėkinga nusišypsau, o jis man slapčia pamerkia akį.

Vaikystėje dirbdami kartu buvome puiki komanda. Iš pradžių susigalvojom kodinį žodį – *arbūzas*^{*}, kai reikėdavo kits kitą gelbėti nuo įkyrių ar per daug reiklių poilsiautojų. Nuseņęs našlys, nuolat man kartojęs, esą jam primenu jo pirmąją meilę, – *arbūzas*. Paukščių stebėtojas, iki menkiausių smulkmenų pasakojęs Džeimiui apie poilsiavietėje regėtus paukščius, – *arbūzas*. Ištįsą vasarą kasdien darbuodamiesi prie įrangos namelio, traukdami iš ežero kanojas ir baidares, mudu

* Madagaskare, kur arbūzai buvo plačiai auginami, vieno arbūzo žmogus neįveikdavo, tad jam į pagalbą atskubėdavo nekvietų valgytojų. Ilgainiui „arbūzas“ tapo „padėk, neįveikiu“ sinonimu. (Čia ir toliau – vert. past.)

išmokome susikalbėti be žodžių: būdavo, tik išpučiam akis ar kreivai šyptelimi.

– Ne taip jau ir blogai, ką? – klausia jis, kai senukai nueina prie liftų.

Nieko jam neatsakau.

Džėmis prilaiiko duris į salę. Diduma svečių – turbūt atvykėliai, bet nemažai ir vietinių. Kai man taip „sekasi“, vos įžengsiu, būtinai mane pamatys kas nors iš buvusių moksladraugių. Kraujas pulsuoja ausyse, lyg greitkeliu lėktų sunkvežimis.

– Negaliu tenai eiti, – sakau Džeimiui. – Noriu namo. Pavargau.

Nemeluuju. Vos tik čionai sugrįžau, iškart užpuolė nemiiga. Kasryt atsibundu savo vaikystės kambaryje neišsimiegojusi ir sutrikusi. Žvelgiu pro langą į susipynusias medžių šakas ir bandau sau priminti, kur esu ir *kodėl* esu. Iš pradžių pakišdavau galvą po pagalve ir bandydavau užmigti. Atsikeldavau apie pietus ir šlempindavau į apačią, visą dieną šlamšdavau anglia-vandenius ir žiūrėdavau serialą „Gera žmona“.

Bet paskui Džėmis pradėjo man skambinėti ir klausinėti. Vėliau Vitnė gana dažnai užsukdavo iš anksto neperspėjusi ir bardavo, kad per ilgai neišlendu iš pizamos; taip griežtai mylėti gali tik geriausia draugė, tad ėmiau rengtis padoriau, išeidavau į lauką, užsukdavau į pagrindinį pastatą. Eidavau į mūsų šeimos prieplauką išsimaudyti ar išgerti rytinės kavos, kaip elgdavosi mama. Kelis kartus net pasiirsčiau baidare. Gera ant vandens. Tada jaučiu, kad galiu bent ką nors valdyti. Tegu tik mažą valtelę.

Rytą atmerkus akis mane vėl užgriūva sielvarto, pykčio ir panikos lavina, tik dabar ji praslenka ramiau, o anksčiau griaudėdavo lyg žygiuojantis dūdų orkestras.

Kelias pastarąsias savaites Džeimis man kantriai pasakojo, kas pasikeitė per daugelį metų nuo tada, kai aš čia dirbau, o svarbiausia ir baisiausia, kas nepasikeitė. Raugo duona. Svečiai. Ir tai, kad jis ir toliau vadina mane Ferne.

Mes buvome pažįstami gerokai anksčiau, nei pradėjome rimtai draugauti. Pringlų namas yra už kelių paplūdimių, stovi ežero pakrantėje. Džeimio seneliai pažinojo mano senelius, o jo tėvai kiekvieną penktadienį ateina į mūsų restoraną valgyti žuvies su keptomis bulvytėmis. Dabar, kai abu jau pensininkai, vasaras daugiausia leidžia Muskokoje, o rugsėjį vyksta į Gvelfą. Džeimis nuomojasi butą mieste, bet nusipirko sklypą šalia savo tėvų ir statosi namą, kad galėtų jame gyventi ištisus metus. Jis labai myli ežerą.

– Šiandien Kanados šventė*, – sako Džeimis. – Labai svarbu, kad svečiai ir personalas tave pamatytų. Prasideda vasaros sezonas. Neprašau lipti į sceną ir režti kalbos prieš prasidedant fejerverkams. – Jam nereikia pridurti: *kaip darydavo tavo mama*. – Tik nueik ir pasisveikink.

Nugurkiu seiles, Džeimis suima mane už pečių ir žvelgdamas į akis taria:

– Tu gali. Susiimk. Jau pasipuošei. Juk milijoną kartų buvai toje salėje, – ir gerokai tyliau priduria: – Mudu ten dar ir šį tą darėme, pameni? Trečioje nišoje.

Piktai purkšteliu.

– Tu net nišą prisimeni.

– Galėčiau žemėlapyje pažymėti visas vietas, kurias mudu subjaurojom. Vien tik įrangos namelyje...

* Kanados dominijos diena – liepos 1-oji – nacionalinė šventė, pradėta švęsti 1867 m.

– Liaukis, – juokdamasi subaru jį, bet mano juokas piktas.

Stoviu su savo buvusiu vaikinu ir kalbu apie vietas, kur mudu mylėjomės neseniai mirusios mamos poilsiavietėje. Visata mane nubaudė.

– Ferne, juk nesunku. Nieko daugiau tavęs neprašau.

Jau noriu atrėžti, kad jis klysta, kad man labai sunku, bet staiga akies krašteliu pamatau tai, kas gali mane išgelbėti. Kažkoks labai aukštas vyras eina prie registracijos stalo, tempdamas paskui save sidabro spalvos lagaminą, o registratorės vis dar nėra.

Tas dangoraižis nuo mūsų nusisukęs, bet net iš nugaros akivaizdu, kad jo kostiumas itin brangus. Tikriausiai siūtas pagal užsakymą. Juodas audinys nepriekaištingai prigludęs prie kūno, išmatavimai veikiausiai labai tikslūs, o nuo kreditinės nurašyta nemenka suma. Abejoju, ar parduotuvėje rastum gatavą švarką tokiomis ilgomis rankovėmis. O šito rankogalių ilgis tobulas. Tobuli ir jo aukštyn sušukuoti plaukai, juodi kaip anglis, žvilgantys, prigludę prie galvos kaip ir jo švarkas prie kūno. Jei atvirai, man jis atrodo per daug išsipustęs. Mūsų kurortinė poilsiavietė graži, turbūt prašmatniausia visoje rytinėje Muskokos dalyje, ir personalas visada pasitempęs, bet svečiai rengiasi kukliai, ypač vasarą.

– Einu jam padėti, – sakau Džeimiui. – Noriu pasimokyti priimti svečius. Eime kartu, pažiūrėsi, ar viską darau teisingai.

Atsikalbinėti neverta. Juk tokio žavaus vyro negalime versti laukti.

Užėjusi už registracijos stalo atsiprašau, kad jam teko palūkėti.

– Sveiki atvykę į Brukbanksų poilsiavietę, – pasilabinu ir paskubomis žvilgteliu į jį. Net ir su aukštakulniais esu gera pėda* už jį žemesnė. – Ar lengvai mus radote? – klausiu spusteldama klaviatūros mygtuką, kad įsijungtų kompiuteris.

Aukštaūgis tyli. Kelio atkarpa iki mūsų viešbučio neasfaltuota, neapšviesta, yra keletas pavojingų posūkių tarp medžių. Kartais miestiečiams būna sunku mus rasti, ypač saulei nusileidus. Šitą vyrą iškart priskiriu prie torontiečių, nors gali būti ir iš Monrealio. Kitą savaitę čia vyks medikų konferencija, tad kai kurie gydytojai atvyksta anksčiau, nori pasimėgauti ilguoju savaitgaliu.

– Ne. – Jis persibraukia ranka kaklaraištį, ir vėl tyli.

– Aišku. – Įvedu slaptažodį. – Gal jūs – kartu su dermatologais? – Atidarau pagrindinį kompiuterio langą, vyrui ir toliau tylint kosteliu ir vėl klausiu: – Ar esate užsisakęs kambarį?

– Taip, – lėtai ištaria jis, lyg bijotų suklysti.

Nesuvokiu, kas jam nepatinka. Vyrui, vilkintys tokius kostiumus, paprastai būna labiau pasitikintys savimi. Aš pakeliu akis ir išvystu labai dailų, ryškių bruožų, bet gana įsitempusį veidą. Vyras – mano bendraamžis ir tarsi matytas. Nė kiek neabejoju, jog kažkur tikrai esu mačiusi šitą veidą. Jo nosis man kažką primena. Gal jis aktorius, betgi garsenybės nekeliauja vilkėdamos kostiumais ir švariai nusiskutusias. Bent jau iki šiol nemačiau.

– Jūsų pavardė?

Išgirdęs mano klausimą jis kilsteli antakius lyg nustebęs, kad pasidomėjau. Aš pažvelgiu jam į akis ir matau: jos juodos

* Apie 30 cm.

kaip varno sparnas. Staiga man susitraukia skrandis. Jo laikysena nepriekaištinga. Širdis ima daužytis, jos dūžius jaučiu net pirštų galiukuose ir paduose. Suskumbu ieškoti rando. Štai jis: po apatine lūpa kairėje smakro pusėje. Jei nežinotum, tai ir nepamatytum. Negaliu patikėti, kad vis dar pamenu, kur to rando ieškoti.

Tikrai pamenu.

Šitą veidą aš pažįstu.

Žinau, jo rainelės nevisiškai juodos, o saulėje tamsiai rudos kaip espresso kava.

Žinau, kaip atsirado tas randas.

Nes, nors ir labai stengiausi šitą vyrą išmesti iš galvos, puikiai pamenu, kas jis toks.

2

Birželio 14-oji, prieš dešimt metų

Iki stoties dar liko penkios minutės kelio, o tramvajus vos juda. Iš vagono galo mudvi su Vitne, ne itin nuoširdžiai atsiprašinėdamos, brovėmės pro susispaudusius žmones, kol galiausiai išlipom ir tekinos pasileidom šaligatviu.

– Paskubėk, Vitne! – sušukau per petį.

Pavėluoti negalėjome. Tą dieną šiaurės kryptimi buvo vienuoliktas autobusas, ir nors nė viena garsiai šito nepasakėme, Vitnei ir jos milžiniškam lagaminui suspėti į jį buvo tiesiog būtina. Tris paras mudvi praleidome mano mažulyčiame butuke, ir ketvirtos bendros dienos jau būtume neištverusios.

Saulė kybojo žemai danguje, žvilgčiojo pro pastatus ir atspindėjo žvilgančių stiklinių bokštų languose. Mudvi, avinčios sportbačiais, skuodėme Dandaso gatve, duobėtu šaligatviu. Jei būtum pakėlęs galvą, nuo ryškios šviesos būtų apžilpusios akys, bet čia, apačioje, Toronto centro širdyje, viskas skendėjo melsvai pilkuose ankstyvo ryto šešėliuose. Kontrastas stulbinantis.

Šviesos atspindžiai languose man priminė namus, ant ežero rai-
buliuojantį saulėlydį.

Norėjau stabtelėti ir parodyti Vitnei, bet negalėjome gaišti
nė sekundės. O jei ir būtume ją turėjusios, abejoju, ar žėrin-
tis saulėtekis jai būtų pasirodęs įspūdingas. Visą jos viešnagę
bandžiau parodyti Torontą tokį, kokį matau aš, bet nepavyko.

Atlėkėme į autobusų stotį pavėlavusios vieną minutę; de-
vintu numeriu pažymėtoje aikštelėje prie autobuso stovėjo ilga
virtinė keleivių. Visi buvo suirzę, vairuotojo – nė ženklų.

– Ačiū Dievui, – atsidusau.

Vitnė pasilenkė ir delnais atsirėmė į kelius. Kelios tamsiai
rudų plaukų sruogos, išsipešusios iš uodegytės ant pakaušio,
buvo prilipusios prie įraudusio, suprakaitavusio veido.

– Nekenčiu bėgimo.

Jai pagaliau atgavus kvapą, patikrinome autobuso išvykimo
laiką ir atsistojome į eilės galą. Autobusų stotis – tai milžiniš-
kas garažas, tamsi ir niūri Toronto pažastis. Ore tvyrojo gatvėje
parduodamų sumuštinų, išmetamųjų dujų ir nešvaros kvapai.

Žvilgtelėjau į laikrodį telefone. Buvo jau po dešimtos. Dar
kiek, ir pavėluosiu į darbą kavinėje.

– Gali nelaukti, – pasiūlė Vitnė. – Dabar jau tikrai išva-
žiuosiu.

Vitnė ir aš buvome geriausias draugės nuo pradinės moky-
klos laikų. Ji, apskrito veido, gelsvai rusvomis stirnaitės aki-
mis, maža lyg vyšnia nosimi, dažniausiai atrodydavo apgau-
lingai nekalta. Man buvo smagu matyti, kaip Vitnė stengiasi
atrodyti drąsi, spausdama prie krūtinės dirbtinės odos ranki-
nę, tarsi akimirką praradus budrumą kas nors galėtų ją išplėšti
jai iš rankų.

Dvidešimt dvejų Vitnė dar nė karto, netgi dešimt minučių, nebuvo viešėjusi Toronte viena. Nors žinojau, kad nieko jai neatsitiks, vis tiek nenorėjau palikti vienos šioje niūrioje miesto skylėje.

– Palauksiu. Noriu pamatyti, kaip išvažiuoji, – atsakiau.

– Tik pagalvok, – vėl prabilo ji pasistiebusi ir sūpuodamasi, – neilgai trukus man nebereikės važinėti tokio tolimo kelio tavęs aplankyti.

Kelias netolimas – tik pustrėčios valandos išpūdingų vaizdų, bet tiek to.

Prisiverčiau nusišypsoti.

– Labai laukiu.

– Žinau, tau čia patinka. – Ji dirstelėjo per petį. – Bet kartais aš tavęs nesuprantu.

Vos susilaikiau nemestelėjusi ko sarkastiško.

Reti Vitnės apsilankymai Toronte man studijuojant universitete buvo skaudi tema. Gal mudviejų draugystė pradėjo eizėti po rimto barnio dėl mano „destruktyvaus elgesio“ paskutinėje vidurinės mokyklos klasėje, o gal dėl to, kad šitas miestas jai nepatiko? Kaskart jai atvykus galėdavai pajusti, kad ji mieliau būtų sėdėjusi Hantsvilyje. Mano pasiūlymų ji neatmesdavo, bet ir per daug nedžiūgždavo. Jai tai nebuvo būdinga. Šiaip jau Vitnė – iš tų, kurie su viskuo sutinka ir nori dar; tik pasiūlyk nuotykį ar kur nors pasidarkyti, ir jai tai bus geriausia žinia.

– Jei atvirai, mielai misčiau vien duona ir tas dvi dienas kiurksčiau tavo butuke, – pareiškė ji, šią savaitę atvykusi pas mane.

Prisipažinsiu, labai supykau. Mano dienos Toronte jau buvo suskaičiuotos, o aš dar tiek daug norėjau čia nuveikti.

Vitnė turėjo būti man kompanionė, o atrodė taip, lyg tampyčiau ją per prievartą.

– Ko čia nesuprasti? – atšoviau pašaipiai ir mostelėjau ranka į stotį.

Vyras gretimoje aikštelėje nemandagiai nusispjovė ant šaligatvio.

Vitnė susigūžė ir pažiūrėjo į telefoną.

– Džeimis rašo. Prašo jo vardu tave pabučiuoti. – Vitnė su-raukusi nosį perskaitė jo žinutę: – *Atsisveikindama pabučiuok Fernę nuo manęs. Leidžiu ir su liežuviu. Net reikalauju. Atsiųsk nuotrauką. Mirksiukas.*

Papurčiau galvą ir vėl išspaudžiau šypseną. Džeimis – kaip labrapudelis žmogaus veidu. Linksmas malonumų ieškantis mopsas aukso spalvos garbanomis. Išgirdus jo vardą širdyje palengvėjo.

– Taip rašo mano vaikinas? Aš priblokšta.

– Jis trokšta, kad tu kuo greičiau grįžtum namo. Mes irgi.

Nugurgiau seiles. Ir tada pamačiau prie autobuso atlekiantį vyrą tamsiai mėlynos spalvos uniforma.

– Neskubėkite! – šuktelėjo kažkas iš keleivių. – Dar nevēluojam.

– Labai džiaugiuosi, kad ir vėl būsime kartu, – toliau suokė Vitnė.

Linktelėjau ir per vargus išspaudžiau:

– Aš taip pat.

Ketverius metus gyvenau atskirai nuo savo geriausios draugės ir vaikino, taigi turėčiau skaičiuoti sekundes, kada vėl visi susitikime. Nemačiau Džeimio nuo tada, kai jis padarė man staigmeną, atlėkęs aplankyti per Valentino dieną. Žiemą jis

dirbo slidinėjimo snieglentėmis instruktoriumi Banfyje, bet gegužę per ilgąjį savaitgalį vėl grįžo į poilsiavietę. Aš baigiau studijas universitete ir turėjau keliauti pas jį, po paskutinio egzamino balandį susikrauti lagaminus ir važiuoti namo, bet išprašiau mamos leisti pasilikti iki birželio pabaigos, kad dar spėčiau pasibastyti po miestą iki diplomų teikimo šventės. Iki jos buvo likusi savaitė. Sužaidžiau mamos, kaip verslininkės, jausmais – neva mano viršininkas negali rasti, kas mane pakais kavinėje.

Autobusas suburzgė, ir vairuotojas ėmė krauti lagaminus į jo papilvę. Keleiviams pajudėjus link durų ir eilei gerokai sutrumpėjus, mudvi su Vitne apsikabinome.

– Myliu tave, pupa, – pasakė ji.

Kai augi filmo „Purvini šokiai“ stiliaus kurorte, tai ir pravardes gauni „Purvinų šokių“ stiliumi. „Pupa“. Nekenčiau šitos pravardės. *Pupa* tame filme – viešnia.

Pasistiebiau pirštų galais, užmaukšlinau jai ant galvos džemperio gobtuvą ir dar timpltelėjau virvelę, kad susitrauktų aplink veidą.

– Aš irgi tave myliu, – pasakiau nuoširdžiai.

Kai Vitnė įsitaisė ant sėdynės, pasiunčiau jai oro bučinį ir iš audinio rankinės išsiėmiau ausines. Nuspaudžiau mygtuką ir leidau grupei „Talking Heads“ užgožti autobuso variklio gausmą. Ir garsėjantį tiksėjimą, skaičiuojantį man likusį laiką.

Liko devynios dienos, o tada turėsiu grįžti namo.

Ausinės man atstojo ir psichologą, ir nematomą apsiaustą. Kavinė „Du saldainiai“ buvo vos už dviejų kvartalų nuo stoties –

per arti, kad muzika spėtų nuplauti kalnę ar padėtų pamiršti poilsivietę ir joje manęs laukiančias pareigas. Namie mane pasitiks dar ir praeitis. Hantsvilio vidurinėje paskalų malūnas anksčiau buvo sukamas apkalbant Fernę Brukbanks. Metai bėgo, bet neabejojau, kad žmonės vis dar plepa apie *tą merginą* – tą, kuri nutrūko nuo pavadžio. Gal pasiseks, ir kavinukėje bus pilna žmonių, gal man paruošus dešimtą porciją espresso kavos protas ims dirbti autopiloto režimu?

Skubėdama rytų kryptimi nardžiau pro minias turistų, užplūdusių Jongo ir Dandaso aikštę. Man patiko jos beskonybė – mūriniai šviečiantys reklamų stulpai ir dviaukščiai turistiniai autobusai, bet labiausiai džiugino žmonių knibždėlynas, kai niekas nežiūri į tave. Kasdien šią gatvių sankirtą įveikia šimtas tūkstančių pėsčiųjų, ir šioje beprotybėje aš buvau viškas niekas.

Visiems sakiau, kad esu iš Hantsvilio, bet tai ne visai tiesa. Poilsivietė – toli už miesto, ant uolėto Smouko ežero kranto. Atvykusi į Toronto universitetą pasijutau kaip mėnulyje. Troškau būti kosmoso tyrinėtoja visą gyvenimą.

Pagarsinau muziką, pamankštinau pečius, nes saulė jau kepinio sprandą. Sinoptikai žadėjo rekordinį karštį. Toronte geriausias mėnuo – birželis. Terasose ir parkuose suveši ankstyvos vasaros augmenija. Birželį karšta diena – Dievo dovana. Rugsėjūtį bus karšta nepakeliamai, visas miestas pradvis šiukšlėmis.

Karštą dieną apsilvilkau nuspurusius džinsinius šortukus ir marškinėlius siauromis petnešėlėmis, ant viršaus užsimečiau palaidinę trumpomis rankovėmis, nusipirktą dėvėtų rūbų tinklo „Value Village“ parduotuvėje. Palaidinė lengvutė ir permatoma, su smulkių rudų gėlyčių raštais. Man ji pasirodė labai

madinga, dvidešimtojo amžiaus stiliaus, o geltonos dėmelės prie palankų beveik nesimatė.

Lauke prie „Dviejų saldainių“ lyg sargybiniai rikiavosi visa eilė metalinių laikraščių stovų; pastvėriau „The Grid“ – nemokamai dalinama, man labiausiai patinkantį savaitraštį, ir patraukiau už durų rankenos. Užrakinta. Sutrikusi trūktelėjau darsyk, tada priglaudžiau nosį prie stiklo. Šita kavinė – man pati mylimiausia vieta pasaulyje. Ji buvo tuščia, pamačiau tik Luisą. Jam atidarius duris, nosį sukuteno šviežių dažų kvapas.

– Kodėl nedirbam? – paklausiau nusiimdama ausines. Įžengusi vidun nustebau pamačiusi juodos ir baltos spalvų piešinį ant sienos. – Kas čia?

– O kas *čia*? – paklausė Luisas, besdamas pirštu man į galvą.

– Apsikirpau.

Luisas prunkštelėjo.

– Ne apsikirpai, o visai nusikirpai, – ir nusišypsojęs pridūrė: – Man patinka.

Timptelėjau už kuokštelio plaukų ant sprando – jie buvo tokie trumpi, kad vos suėmiau pirštais. Prieš atvažiuojant Vitnei, po darbo nuėjau į kirpyklą ir apsikirpau. Anksčiau mano plaukai buvo žemiau pečių, tad dabartinė permaina atrode itin ryški.

– Tavo nuomonės neklausiau, bet vis tiek ačiū, – padėkojau. – Tai kas čia vyksta?

– Nieko nežinai apie freską? – Luisas sunėrė rankas ant išpūdingos krūtinės.

„Dviejuose saldainiuose“ personalas keitėsi nuolat, bet mu-
du kartu dirbome jau trejus metus.

– Ne.

– Na, dabar turime freską. Tiksliau, tuoj turėsime.

Apsidairiau. Dailininko niekur nesimatė.

– O mes dabar kas? Jos saugotojai? – paklausiau.

– Tik vienas iš mūsų. Kelias pastarąsias dienas dirbau vienas. – Jis išėmė iš kišenės nedidelę grandelę su raktais. – Dabar tavo eilė.

Pažvelgiau į Luisą. Išsisas valandas vienai kiurksoti su nepažįstamu žmogumi ir dar bendrauti su juo man buvo lygiai taip pat atgrasu, kaip ir sakyti viešą kalbą.

– Ne, – pareiškiau.

– Taip, – dainingai patvirtino Luisas. – Aš vyksiu į salą. Po pusvalandžio susitinku su draugais prieplaukoje.

Suniurzgusi „gerai“, paėmiau iš jo raktus. Numetusi ant staliuko savo daiktus, nuėjau prie freskos.

– O kur mūsų Mikelandželas?

– Išėjo nusipirkti ko nors užkąsti, – atsakė Luisas. – Iki pietų turėtų užbaigti darbą, ir galėsi drožti namo. Šiandien nedirbsime.

Na, kelias valandas pakentėsiu. Krepšyje turėjau žolytės cigaretę, po darbo užkampyje ketinau ją surūkyti. Norėjau pasi-
vaikščioti po miestą ir pėsčiomis grįžti namo į Mažąją Italiją.

– Patinka? – paklausė Luisas.

Įdėmiai apžiūrėjau freską. Dailininkas šmaikščiai nutapė Toronto miesto vaizdą iš toli ir dar pakrantę. Viskas buvo truputį iškreipta – mažulytis CN* bokštas pūpsojo ant meškėno letenų. Pastaruoju metu Torontas buvo smarkiai kritikuojamas,

* CN – *Canadian National*, mat bokštas anksčiau priklausė kompanijai *Canadian National Railways*.

ir bokštą, naująjį miesto „pasididžiavimą“, galėjai rasti visur: ant marškinėlių, reklaminių plakatų, net ant mano didžiulės rankinės su Mažosios Italijos žemėlapiu, kur gatvių pavadinimai surašyti ant susikertančių linijų.

– Nežinau, – atsakiau. – Man truputį... primityvu.

– Ojoj, – pasigirdo sodrus balsas mums už nugarų.

Lėtai atsisukau.

Jaunas vaikinai, maždaug mano vienmetis, vilkintis laisvą mėlyną medvilninį darbinį kombinezoną, laikė rankoje popierinį maišelį. Buvo gana aukštas ir stovėjo pasitempęs. Susitaršę juodi plaukai krito ant ausų. Nosis truputį per ilga, bet jam tiko.

– Čia mūsų Mikelandželas, – pristatė jį Luisas.

Vaikino smakras ir skruostai buvo kampuoti, beveik aštrūs. Nežinojau, kur žiūrėti, jo buvo tiek daug ir viskas taip... gražu.

– Jūsų primityvusis Mikelandželas, – patikslino vaikinai.

Nudelbiau akis į grindis. Vyrukas man pasirodė toks dailus, kad negalėjau žiūrėti tiesiai į jį. Avėjo rudus darbinius batus su ryškiais rožiniais batraiščiais.

– Šiaip jau mane vadina Vilu. – Jis ištiesė ranką. – Vilas Baksteris.

Pažvelgiau pirma į jo platus delną, paskui į akis. Juodas kaip degutas.

– O kas tu tokia? – kiek luktelėjęs paklausė Vilas, nuleisdamas ranką.

Suirzusi piktai dėbtelejau į Luisą. Tokie vaikinai kaip šis – patys blogiausi. Pasipūtę, susireikšminę, nuobodūs. Be to, jis dar ir aukštas. Karštas ir aukštas reiškė, kad bus nepakenčiamas. Turbūt didžiausias jo rūpestis – rasti tinkamo ilgio kelnes.

Luisas atsainiai mostelėjo ranka, lyg sakytų *viskas gerai*.

– Ferna.

Vilas kilstelėjo antakius, tikėjosi išgirsti daugiau.

– Brukbanks, – pridūriau ir norėjau užsikišti už ausies plaukus, bet tokių trumpų nepavyko suimti.

– Gaila, kad mano darbas tau atrodo primityvus, Ferna Brukbanks, – perdėtai linksmai pareiškė Vilas, – nes manau, kad tau su manim teks kankintis iki vakaro.

Šykščiai šyptelėjau.

– Na, vaikai, aš jus palieku, – tarė Luisas. – Vilai, nežiūrint pirmo įspūdžio, žinok: Ferna nesikandžioja.

– Baik, – burbtelėjau.

– Pasimatysim pirmadienį. – Luisas pakstelėjo man į skruos-
tą, paskui sukuždėjo į ausį: – Jis – saldainiukas. Elkis su juo padoriai.

Luisui išėjus užrakinau duris. Jaučiau, kaip Vilas nužiūri-
nėja mano profilį.

– Kas yra?

– Sakyk, kodėl freska tau nepatinka? – Jis išėmė iš maišelio keksiuką ir nulupo popierėlį.

Man sugurgė pilvas. Prieš išleisdama Vitnę, atsisveikin-
dama pusryčiams iškečiau firminių mamos blynelių, bet tai
buvo prieš kelias valandas.

Vilas perlaužė keksiuką ir pusę padavė man.

– Ačiū, – padėkojau ir susikimšau į burną.

Keksiukas buvo citrinų ir spanguolių skonio.

Abu pasisukome į sieną. Freska buvo beveik baigta, liko tik
kamputis dešinėje.

– Meškėnas liuks, – pagyriau. Vilui tylint, pažvelgiau jam
į veidą. Iš arti jis atrodė dar gražesnis. Apatinės blakstienos

tankios ir tamsios kaip ežeras vidurnaktį, ilgos ir riestos, lyg bučiuotų paakius. Palyginti su jo purvina apsmukusia darbine apranga, tai atrodė kaip keistai jaudinantis kontrastas. Vėl pažvelgiau į freską. – Gal ir neblogai.

Vilo juokas nuskambėjo kaip sproginėjantys fejerverkai, tarsi atsiradęs iš niekur. Garsiai išreikštas pasitenkinimas.

– Sakyk atvirai, ką manai?

– Na, aš tokio vaizdo nebūčiau pasirinkusi. Dabar čia viskas kitaip, nei buvo prieš pusmetį.

Mano viršininkas nusprendė, kad kavinę reikia „atnaujinti“. Nudrengtas vyšnios medžio kėdes pakeitė juodo plastiko liejiniai. Turkio spalvos sienos buvo perdažytos baltai. Nebeliko ir Renuaro plakatų.

Vėl pažvelgiau į Vilą, ir tai buvo klaida. Jis susižavėjęs spoksojo į mane, ir aš sutrikau.

– Nemėgsti pokyčių?

– Man labiau patiko, kaip buvo anksčiau, – mostelėjau ranka į kampą prie lango. – Ten stovėjo senas oranžinis akso-minis fotelis, turėjom daugybę Naidželos Loson* kulinarijos knygų. – Mažai kas jas vartė, bet Naidžela buvo mūsų „arkliukas“. – Tenai kabėjo medinių karoliukų užuolaida, – parodžiau į durų angą, už kurios buvo virtuvėlė.

Ant sienos, dabar tapomos Vilo, anksčiau kabėjo kamščia-medžio lenta, ant jos žmonės kabino skelbimus apie muzikos pamokas, mezgėjų būrelius, kvietė atsiliepti pradingusius draugus, žodžiu, rašydavo viską, kas tik šaudavo į galvą. Pernai vienas

* Nigella Lucy Lawson (1960) – garsi amerikiečių kulinarijos laidų vedėja, maisto kritikė, restoranų vertintoja ir apžvalgininkė, kulinarijos knygų autorė.

mūsų nuolatinis lankytojas pasipiršo savo draugui, prikabinęs raštelį: *Myliu tave, Šonai. Ar tekėsi už manęs?* Apačioje prikarpė vertikalių juostelių ir ant visų užrašė tik vieną žodį: *taip*.

– Čia būdavo labai jauku. Dabar visai kitaip, – pasakiau. – Labai jau... plika.

– Suprantu tave, – linktelėjo Vilas ir nubraukė nuo priekinės kišenės trupinius. Ant jo mažojo pirštelio sublizgėjo paprastas auksinis žiedas su plokščia akute. – Kai tik atvykstu į Torontą, randu jį truputį pasikeitusį. Kartais net smarkiai pasikeitusį.

– Tu gyveni ne čia?

– Vankuveryje, – atsakė jis. – Bet šičia užaugau. Taip, miestas nuolat keičiasi. Ir man tai patinka. – Jis nusibraukė nuo veido plaukų sruogą. – Kaskart sugrįžęs namo gaunu progą iš naujo pažinti miestą.

– Kaip romantiška, – leptelėjau apsimestinai rimtai, bet jo žodžiai išjudino kraują kaip puodelis stiprios espreso kavos.